

U 12/2022 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionin ulkopuolelle sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle kirjelmä Euroopan komission 17. marraskuuta 2021 tekemästä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionin ulkopuolelle sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta.

Helsingissä 10.2.2022

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Neuvotteleva virkamies Tatu Torniainen

4.2.2022

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI TIETTYJEN METSÄKATOON JA METSIEN TILAN HEIKKENEMISEEN LIITTYVIEN HYÖDYKKEIDEN JA TUOTTEIDEN ASETTAMISESTA SAATAVILLE UNIONIN MARKKINOILLA JA VIENNISTÄ UNIONIN ULKOPUOLELLE SEKÄ ASETUKSEN (EU) N:O 995/2010 KUMOAMISESTA

1 Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Euroopan komissio julkaisi 17.11.2021 lainsäädäntöehdotuksen (COM(2021) 706 final), jolla pyritään ehkäisemään tiettyjen metsäkatoa aiheuttavien tuotteiden pääsy EU-markkinoille sekä kehittämään niiden tuotantoketjuja. Uudet velvoitteet kohdistuvat pääasiassa kolmansista maista tapahtuvaan tuontiin, mutta säännökset koskevat myös EU:n sisämarkkinoita.

Ehdotus on osa laajempaa toimintasuunnitelmaa metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen torjumiseksi, joka esiteltiin ensimmäisen kerran komission tiedonannossa EU:n toimien tehostamisesta maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi (COM(2019) 352 final). Komission ehdotus asetukseksi metsäkatovapaista tuotteista on keskeinen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita, tukee ilmastonmuutoksen torjuntaa ja monimuotoisuuden säilymistä. Ehdotus on myös yhteydessä biodiversiteettistrategiaan, Pellolta pöytään –strategiaan sekä metsästrategiaan. Forest Law Enforcement Governance and Trade -toimintaohjelman (FLEGT-toimintaohjelman) osia ja puutavara-asetus ehdotetaan sisällytettäväksi uuteen asetukseen. Komission ehdotus asetukseksi metsäkatovapaista tuotteista liittyy lisäksi tulevaan kestävässä yrityshallintoa koskevaan lainsäädäntöehdotukseen (SCG), jolla pyritään parantamaan EU:n yhtiöoikeutta ja yritysten hallintotapaa koskevaa sääntelykehystä auttaen yrityksiä parantamaan toimintansa ja arvoketjujensa kestävyyttä esimerkiksi sosiaalisten oikeuksien, ihmisoi-
keuksien, ilmastonmuutoksen ja ympäristön suhteen. Asetusehdotusten voidaan nähdä täydentävän toisiaan.

Metsäkatot ja metsien tilan heikkeneminen vauhdittavat ilmaston lämpenemistä ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä. Lähes 80 prosenttia maailman metsäkadosta johtuu soijan, naudanlihan, palmuöljyn, kahvin ja kaakaon kaltaisten hyödykkeiden tuotannon kasvusta. Ehdotuksella pyritään varmistamaan, että näitä hyödykkeitä ei tuoteta metsiä vahingoittaen. Lisäksi ehdotuksen tavoitteena on varmistaa, että EU:n yritykset ja kuluttajat ovat tietoisia ostamistaan tuotteista.

Ehdotuksella pyritään kahteen päätavoitteeseen:

- 1) minimoida unionin vaikutus metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen maailmanlaajuisesti
- 2) vähentää Euroopan unionin osuutta kasvihuonekaasupäästöistä ja maailmanlaajuisesta luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

2.1 Yleiset säännökset

Soveltamisala

Asetuksessa määritellään merkitykselliset hyödykkeet, joihin kuuluvat soija, palmuöljy, kahvi, kaakao, nautakarja ja puu sekä niitä sisältävät tai niistä valmistetut tuotteet (Liite 1). Asetuksessa vahvistetaan soveltamisperusteet ja säännöt, jotka koskevat edellä mainittujen tuotteiden saattamista ja asettamista saataville unionin markkinoille sekä niiden vientiä unionin markkinoilta. Tulevaisuudessa listalle voidaan lisätä myös uusia tuotteita.

Asetuksella pyritään minimoimaan EU:n panos metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen osalta maailmanlaajuisesti sekä vähentämään EU:n osuutta kasvihuonekaasupäästöjen ja biologisen monimuotoisuuden vähenemisen osalta.

Asetusta ei sovelleta unionin markkinoille saatettuihin hyödykkeisiin ja tuotteisiin, jotka on tuotettu ennen asetuksen voimaantulopäivää (36 artikla).

Määritelmät

Ehdotuksen 2 artiklassa vahvistetaan asetuksen määritelmät. Määritelmät perustuvat osin jo aiemmin kansainvälisesti EU:ssa kehitettyihin käsitteisiin.

Metsäkadolla tarkoitetaan asetuksessa metsän muuttamista maatalouskäyttöön ihmisen aiheuttamana tai muutoin.

Metsäkatovapaa tuotantoketju –määritelmä sisältää kaksi ehtoa:

1. Hyödyke tai tuote on tuotettu maa-alueella, joka ei ole ollut metsäkadon kohde 31.12.2020 jälkeen
2. Puu on korjattu metsästä aiheuttamatta metsien tilan heikentymistä 31.12.2020 jälkeen

Metsien tilan heikkeneminen tarkoittaa sellaisia ei-kestäviä korjuuoperaatioita, jotka aiheuttavat pitkäaikaisia negatiivisia ekosysteemivaikutuksia metsien biologiseen tai taloudelliseen tuottavuuteen.

Kestävä korjuuoperaatio tarkoittaa puunkorjuuta, jossa on huomioitu maaperän laatu ja monimuotoisuus negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi välttäen kantojen ja juurien korjuuta, luonnonmetsien tilan heikentämistä tai muuttamista plantaasimetsäksi ja korjuuta vaurioherkillä mailla, laajoja avohakkuuta ja on varmistettu paikallisesti soveltuvat kynnysarvot kuolleelle puulle sekä käytetty korjuumenetelmiä, jotka vähentävät vaikutuksia maaperän laatuun sekä monimuotoisuus- ja kasvupaikkatekijöihin.

Markkinoillesaattamiskielto

Asetusehdotuksen 3 artiklassa esitetään kielto saattaa ja asettaa saataville unionin markkinoille sekä viedä unionin markkinoilta hyödykkeitä ja tuotteita, jotka eivät täytä asetuksen vaatimuksia.

Asetukseen kuuluvat seuraavat kolme vaatimusta:

- 1) hyödykkeet tai tuotteet ovat metsäkatovapaita
- 2) hyödykkeet tai tuotteet on tuotettu tuotantomaan lainsäädännön mukaisesti
- 3) hyödykkeisiin tai tuotteisiin sovelletaan asianmukaisen huolellisuuden järjestelmää (due diligence) 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti

2.2 Toimijoiden ja kauppaa käyvien velvollisuudet

Toimijoiden velvollisuudet

Vastuu metsäkatovapaista tuotantoketjuista on toimijoilla. Toimijoilla tarkoitetaan joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka kaupallisen toiminnan aikana saattavat unionin markkinoille tai vievät unionin markkinoilta asetuksen kannalta merkityksellisiä hyödykkeitä tai tuotteita. Toimijoiden on varmistettava, että hyödykkeet ja tuotteet täyttävät asetusehdotuksen 3 artiklassa esiintyvät vaatimukset. Ehdotuksessa toimijoille asetetaan velvollisuus noudattaa asianmukaista huolellisuutta. Toimijoiden tulee esittää asianmukaisen huolellisuuden vaakuutus ennen hyödykkeiden ja tuotteiden saattamista unionin markkinoille tai markkinoilta vientiä. Asianmukaista huolellisuutta koskevassa ilmoituksessa vaaditut tarvittavat tiedot esitetään asetusehdotuksen liitteessä II.

Hyödykkeiden ja tuotteiden ollessa asetuksen vaatimusten mukaisia tulee toimijoiden tehdä asianmukaisen huolellisuuden –ilmoitus ehdotuksessa esitetyn tietojärjestelmän (rekisterin) kautta toimivaltaisten viranomaisten saataville ja lausumassaan vahvistettava asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän vaatimusten täyttyminen ja riskien poissulkeminen. Ilmoitus tulee olla tehtynä ennen hyödykkeiden ja tuotteiden tuontia tai vientiä. Asianmukaisen huolellisuuden –ilmoituksella vastuu kyseisen hyödykkeen tai tuotteen vaatimustenmukaisuudesta siirtyy toimijalle. Ilmoitukset on säilytettävä viiden vuoden ajan. Toimija tai kauppa käyvä voi halutessaan valtuuttaa edustajan laatimaan ilmoituksen tietojärjestelmään.

Kauppaa käyvien velvollisuudet

Ehdotuksessa kauppaa käyvillä tarkoitetaan kaikkia muita toimitusketjuun kuuluvia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka eivät ole toimijoita ja, jotka kaupallisen toiminnan aikana asettavat unionin markkinoille saataville tämän asetuksen kannalta merkityksellisiä hyödykkeitä tai tuotteita. Kauppaa käyviin osapuoliin kohdistuu kevyempiä velvoitteita verrattuna toimijoihin.

Ehdotuksessa erotetaan toisistaan pienet ja keskisuuret sekä suuret kauppaa käyvät osapuolet. Pienten ja keskisuurten kauppaa käyvien osapuolten tulee kerätä tietoja toimittajistaan ja asiakkaistaan. Kyseiset tiedot tulee säilyttää vähintään viiden vuoden ajan ja asettaa pyydettyä toimivaltaisten viranomaisten saataville.

Erityisesti suurilla kauppaa käyvillä osapuolilla nähdään olevan merkittävä vaikutus metsäkatovapaiden toimintaketjujen varmistamisessa. Suuriin kauppaa käyviin osapuoliin, jotka eivät ole pk-yrityksiä, sovelletaan samoja velvoitteita kuin toimijoihin.

Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä

Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä (due diligence) on riskinhallintajärjestelmä. Se koostuu kolmesta osatekijästä: tietojen saanti, riskinarviointi ja riskin vähentäminen.

Toimijoiden on noudatettava asianmukaista huolellisuutta ennen asetuksen kannalta merkityksellisten hyödykkeiden ja tuotteiden saattamista unionin markkinoille tai niiden vientiä sieltä.

Tietojen saanti ja tietovaatimus

Toimijoiden on kerättävä ja säilytettävä viisi vuotta tietoja, asiakirjoja ja dataa, jotka osoittavat, että asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet ovat asetuksen vaatimusten mukaisia. Tietojen perusteella toimijat arvioivat hyödykkeiden ja tuotteiden riskin ja asetuksen vaatimusten täyttymisen niiden suhteen (9 artikla). Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä lisätietojen täydentämisen osalta, jotka voivat olla tarpeen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi.

Ehdotukseen sisältyy toimijan velvollisuus kerätä tietoa, joka mahdollistaa tuotteen alkuperän todentamisen. Alkuperää ja toimitusketjua koskevan tiedon lisäksi edellytetään toimijan keräävän maantieteelliset koordinaatit maa-alueista, joilla kyseiset hyödykkeet ja tuotteet on tuotettu.

Paikantamiseen on mahdollista hyödyntää esimerkiksi satelliittikuva- ja sijaintitietoa.

Riskinarviointi ja riskin vähentäminen

Toimijoiden on todennettava ja analysoitava 9 artiklan ja muiden asiaan liittyvien asiakirjojen mukaisesti kerätyt tiedot ja tehtävä tämän perusteella riskinarviointi sen selvittämiseksi, onko olemassa riski, että unionin markkinoille saatettaviksi tai sieltä vietäviksi tarkoitetut asiaankuuluvat hyödykkeet tai tuotteet eivät ole tämän asetuksen mukaisia. Jos toimija ei pysty osoittamaan, että vaatimustenvastaisuuden riski on vähäinen, se ei saa saattaa hyödykettä tai tuotetta unionin markkinoille eivätkä viedä sitä unionin markkinoilta.

Maan vertailuanalyyisjärjestelmässä vahvistetun riskitason lisäksi luetteloon sisältyy tietoja tuotantomaasta/- alueesta, asianomaisen hyödykkeen ja tuotteen ominaisuuksista ja toimitusketjusta, sen jäljitettävyydestä sekä muista asiaankuuluvista täydentävistä tiedoista, kuten sertifiointista tai muista kolmansien osapuolten todentamisvälineistä, edellyttäen, että ne täyttävät 9 artiklassa säädetyt tietovaatimukset. Toimijoiden tulee pystyä osoittamaan, miten kerätty tieto on tarkistettu, miten riskien vähentämistoimet on päätetty ja miten toimija on arvioinut riskin tason.

FLEGT-lisenssin mukaisesti tuotetun puutavaran ja puutuotteiden katsotaan täyttävän 3 artiklan mukaisen puun laillisuusvaatimuksen.

Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä 10 artiklan 2, 4 ja 6 kohtien täydentämiseksi kerättävien asiaankuuluvien tietojen, riskinarviointiperusteiden ja riskinhallintatoimenpiteiden osalta, jotka voivat olla tarpeen tässä artiklassa tarkoitettujen tietojen täydentämiseksi asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi.

Muiden kuin pienten ja keskisuurten toimijoiden on myös vuosittain raportoitava julkisesti mahdollisimman laajasti asianmukaisen huolellisuuden järjestelmästä, internet mukaan lukien. Toimijan on mahdollista suorittaa edellä mainittu raportointi myös muun arvoketjun kestävyyttä koskevan EU-raportointivelvoitteen yhteydessä (11 artikla).

Yksinkertaistettu asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä

Jos tuotantomaa tai sen osat ovat 27 artiklan mukaisen vertailuanalyyisin perusteella vähäriskisiä, toimijoilla on edelleen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän mukainen velvollisuus

kerätä tietoja, asiakirjoja ja tietoja, jotka osoittavat, että asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet ovat asetuksen vaatimusten mukaisia. Yksinkertaistetussa asianmukaisen huolellisuuden järjestelmässä ei toteuteta asianmukaista huolellisuutta koskevan prosessin toista ja kolmatta vaihetta eli riskinarviointia ja riskinvähennystä.

2.3 Jäsenvaltioiden ja toimivaltaisten viranomaisten velvollisuudet

Toimivaltainen viranomainen

Jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen. Toimivaltainen viranomainen vastaa asetuksen mukaisten velvoitteiden toimeenpanosta. Kolmen kuukauden kulluttua tämän asetuksen voimaantulosta, jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten nimet, osoitteet ja yhteystiedot. Näihin tietoihin tehdyistä muutoksista on jäsenvaltioiden ilmoitettava komissiolle viipymättä. Komissio asettaa toimivaltaisten viranomaisten luettelon julkisesti saataville nettisivuilleen ja päivittää luetteloa säännöllisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävät valtuudet ja resurssit asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi.

Tarkastusten suorittamista koskevat velvollisuudet

Asetusehdotuksen 14 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten yleisistä velvoitteista. Toimivaltaisten viranomaisten keskeinen velvoite on tehdä tarkastuksia toimijoille ja kauppaäkäyville. Toimivaltaiset viranomaiset valvovat asianmukaisen huolellisuuden vaatimusten täyttymistä ja tekevät vahvistuksia, ovatko unionin markkinoille saatetut, asetetut tai sieltä viedyt hyödykkeet ja tuotteet asetuksen mukaisia. Tarkastuksia ohjaa riskiperusteinen suunnitelma.

Ehdotuksen mukaan tarkastusten tulisi kattaa vuosittain viisi prosenttia markkinoille saatettavista tai vientiä harjoittavista toimijoista, sekä viisi prosenttia kunkin markkinoille saatettavan tai markkinoilta vietävän hyödykkeen määrästä. Korkean riskin maiden kohdalla toteutetaan 20 artiklan mukaisia tehostetun valvonnan periaatteita.

Toimijoiden ja kauppaäkäyvien tarkastukset

Toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä tarkastuksia sen toteamiseksi, noudattavatko toimijat ja kauppaäkäyvät asetuksessa asetettuja vaatimuksia.

Tarkastukset toimijoita kohtaan tehdään 14 artiklan mukaisesti riskiperusteista lähestymistapaa soveltaen ja kausittain laadittavan tarkistussuunnitelman mukaisesti. Lisäksi tarkastuksia voidaan tehdä, kun toimivaltaisella viranomaisella on asiaa koskevia merkityksellisiä tietoja siitä, noudattaako toimija asetusta, mukaan lukien tiedot, jotka perustuvat kolmansien osapuolten ilmaisemiin perusteltuihin huoliin. Tarkastuksiin voi sisältyä muun muassa seuraavaa: asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tutkiminen, riskien arviointi- ja vähentämismenettelyt mukaan lukien; asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän ja menettelyjen asianmukaisen toiminnan osoittavien asiakirjojen ja rekisterien tutkiminen; satunnaistarkastukset, mukaan lukien paikalla tehtävät tarkastukset. Tarkastukset on tehtävä pääsääntöisesti ilman ennakkovaroitusta.

Kauppaäkäyvien osalta tarkastukset koskevat asiakirjojen tarkastuksia sekä tarvittaessa pistotarkastuksia ja tarkastuksia kohteessa (15 artikla).

Toimivaltaisten viranomaisten suorittama kustannusten perintä

Jäsenvaltiot voivat antaa toimivaltaisille viranomaisilleen luvan periä toimijoilta tai kauppa käyviltä kaikki niiden toiminnasta aiheutuvat kustannukset, jotka liittyvät säännösten noudattamatta jättämiseen.

Yhteistyö ja tiedonvaihto

Toimivaltaisten viranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä keskenään. Yhteistyötä tulisi tehdä muiden jäsenvaltioiden viranomaisten, komission ja tarvittaessa kolmansien maiden hallintoviranomaisten kanssa asetuksen noudattamisen varmistamiseksi.

Toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiä tietoja. Tähän sisältyy toimijoiden ja kauppa käyvien tietojen, mukaan lukien asianmukaisen huolellisuuden -lausuntojen saanti ja vaihto muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa asetuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi.

Toimivaltaisten viranomaisten on välittömästi ilmoitettava muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja komissiolle havaitessaan asetuksen rikkomuksia ja vakavia puutteita, jotka voivat vaikuttaa useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon. Toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille havaitessaan markkinoilla hyödykkeitä tai tuotteita, jotka eivät ole tämän asetuksen mukaisia kyseisen hyödykkeen tai tuotteen poistamiseksi myynnistä tai markkinoilta jäsenvaltioissa.

Jäsenvaltioiden on toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä toimitettava sille tarvittavat tiedot asetuksen noudattamisen varmistamiseksi.

Raportointi

Jäsenvaltioiden on asetettava yleisön ja komission saataville viimeistään kunkin vuoden 30. päivänä huhtikuuta tiedot asetuksen soveltamisesta edeltävänä kalenterivuonna. Toimivaltaisten viranomaisten on erityisesti sisällytettävä komissiolle toimitettaviin tietoihin tarkastussuunnitelmansa, toimijoihin ja kauppa tekeviin kohdistuvien tarkastustensa lukumäärä ja tulokset, mukaan lukien tarkastusten sisältö ja tarkastettujen hyödykkeiden ja tuotteiden määrä suhteessa markkinoille saatettujen hyödykkeiden ja tuotteiden kokonaisuuteen, hyödykkeiden ja tuotteiden alkuperämaat ja tuotanto, sekä toimenpiteet, jotka on toteutettu, jos säännöksiä ei noudateta. Komission yksiköt julkistavat vuosittain EU:n laajuisen katsauksen jäsenvaltioiden toimitettujen tietojen perusteella.

Tehostettu valvonta

Kun ehdotuksen kannalta merkitykselliset hyödykkeet ja tuotteet hankitaan maasta tai sen maan osista, joissa maakohtaisen vertailuanalyysijärjestelmän mukaisesti on arvioitu olevan suuri riski, tulee asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten valvoa näitä hyödykkeitä ja tuotteita tarkemmin.

Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että niiden vuosittain tekemät tarkastukset kattavat vähintään 15 prosenttia toimijoista sekä 15 prosenttia riskialttiissa maissa tai niiden osissa tuotettujen hyödykkeiden ja tuotteiden määrästä.

Väliaikaiset toimenpiteet

Jos toimivaltaiset viranomaiset havaitsevat toimijoille tai kauppaa tekeville kohdistettujen tarkastusten jälkeen mahdollisia vakavia puutteita tai 14 artiklan mukaisesti on havaittu riskejä, toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa välittömiä väliaikaisia toimenpiteitä, mukaan lukien kyseisten hyödykkeiden ja tuotteiden unionin markkinoille saattamisen tai saataville asettamisen ja sieltä viennin takavarikointi tai keskeyttäminen.

Markkinavalvontatoimenpiteet

Toimivaltaisten viranomaisten todetessa, että toimija tai kauppaa käyvä ei ole noudattanut tämän asetuksen mukaisia velvoitteitaan tai että asianomainen hyödyke tai tuote ei ole asetuksen mukainen, niiden on viipymättä vaadittava asianomaista toimijaa tai kauppaa käyvää toteuttamaan asianmukaiset ja oikeasuhteiset korjaavat toimenpiteet säännösten noudattamatta jättämisen lopettamiseksi tämän kuitenkin vaikuttamatta 23 artiklassa säädettyihin mahdollisiin rangaistusseuraamuksiin.

Korjaavat toimenpiteet on lueteltu 22 artiklassa, ja toimijan on täytettävä niistä ainakin yksi tai useampi. Jos toimija tai kauppaa käyvä ei toteuta 22 artiklassa osoitettuja korjaavia toimenpiteitä tai jos vaatimustenvastaisuus jatkuu, toimivaltaisten viranomaisten tulisi varmistaa, että tuote vedetään pois markkinoilta tai että sen asettaminen saataville unionin markkinoilla tai vieminen unionin markkinoilta on jatkossa kiellettyä tai rajoitettua.

Seuraamukset

Ehdotetussa 23 artiklassa säädettäisiin rangaistusseuraamuksista. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee säätää asetuksen säännösten rikkomisesta toimijoille ja kauppaa käyville seuraavista rangaistusseuraamuksista sekä ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan. Artiklan 2 kohdan mukaan rangaistusseuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia ja ne niiden tulee sisältää ainakin kyseisessä kohdassa tarkemmin määritellyt sakkorangaistus, asiaankuuluvien hyödykkeiden ja tuotteiden sekä asiaankuuluvien hyödykkeiden ja tuotteiden myynnistä saatujen tulojen konfiskointi kuin myös julkisista hankintamenettelyistä väliaikaisesti pois sulkeminen.

2.4 Menettelyt koskien unionin markkinoille tulevia tai niiltä lähteviä hyödykkeitä ja tuotteita

Tullin velvollisuudet

Ehdotuksen 24 artiklassa säädetään tullimenettelyihin ”vapaaseen liikkeeseen luovutus” tai ”vienti” asetettujen hyödykkeiden ja tuotteiden valvontaa. Jäsenvaltioiden nimeämät toimivaltaiset viranomaiset ovat vastuussa asetuksen säännösten noudattamisen tarkastamisesta unioniin tuotavien ja sieltä vietävien hyödykkeiden ja tuotteiden osalta. Tulliviranomaisen keskeisenä tehtävänä on valvoa unionin markkinoille tulevista ja sieltä poistuvista hyödykkeistä ja tuotteista annettuja ilmoitustietoja.

Unioniin saapuvasta tai poistuvasta hyödykkeestä ja tuotteesta tulisi tehdä asianmukaisen huolellisuuden ilmoitus, joka tulisi rekisteröidä tietojärjestelmään ("rekisteri"), jossa sille annetaan viitenumero. Viitenumero asetetaan tullin saataville kyseisen hyödykkeen tai tuotteen vapaaseen liikkeeseen luovutusta tai vientiä koskevaa tullii-ilmoitusta annettaessa.

U 12/2022 vp

Kun unionin markkinoille tulevan tai sieltä poistuvan hyödykkeen tai tuotteen vapaaseen liikkeeseen luovutusta tai vientiä koskeva tulli-ilmoitus annetaan, olisi tulliviranomaisten tarkistettava kyseiseen hyödykkeeseen tai tuotteeseen liittyvän asianmukaisen huolellisuuden ilmoituksen tila käyttäen 26 artiklassa tarkoitettua sähköistä järjestelmää (EU:n tullialan yhdenmety palveluympäristö).

Jos toimivaltaisten viranomaisten tekemässä riskianalysissä todetaan, että asianomainen hyödyke tai tuote aiheuttaa suuren riskin sen vuoksi, että tämän asetuksen vaatimuksia ei noudateta, kyseiseen hyödykkeeseen tai tuotteeseen liittyvän asianmukaisen huolellisuuden ilmoituksen tilaa muutetaan tietojärjestelmässä vastaavasti. Tällaisessa tilanteessa tulliviranomaisten olisi keskeytettävä kyseisen hyödykkeen tai tuotteen luovutus vapaaseen liikkeeseen tai sen vientimenettelyyn asettaminen.

Jos unionin markkinoille tuleva tai sieltä poistuva hyödyke tai tuote ei olisi asetuksen mukainen, olisi toimivaltaisten viranomaisten muutettava asianmukaisen huolellisuuden ilmoitus vastavaksi ja ilmoittaa tietojärjestelmässä vastustavansa kyseisen hyödykkeen tai tuotteen asettamista tullimenettelyihin. Ilmoituksen jälkeen tulliviranomaisten ei pitäisi sallia kyseisen hyödykkeen tai tuotteen luovuttamista vapaaseen liikkeeseen tai sen vientiä. Lisäksi tulliviranomaisen olisi myös sisällytettävä asiaankuuluva määrämuotoinen ilmoitus tullin tietojenkäsittelyjärjestelmään ja mahdollisuuksien mukaan asianomaiseen hyödykkeeseen tai tuotteeseen liitettävään asiakirjaan.

Jos kyseinen tavara tai tuote myöhemmin asetettaisiin muihin tullimenettelyihin, edellyttäen, että toimivaltaiset viranomaiset eivät vastustaisi tällaista, olisi edellä mainittu määrämuotoinen ilmoitus sisällytettävä toimijoiden tulli-ilmoituksiin ja rekisteröitävä samoin edellytyksin tullin tietojenkäsittelyjärjestelmään ja mahdollisuuksien mukaan lisätä tällaisten menettelyjen yhteydessä käytettäviin saateasiakirjoihin.

Tulliviranomaiset voivat toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä tai oman harkintansa perusteella tuhota tai muulla tavoin tehdä toimintakelvottomaksi vaatimustenvastaisen hyödykkeen tai tuotteen. Tällaisen toimenpiteen kustannuksista vastaisi asianomaisen hyödykkeen tai tuotteen haltija.

Viranomaisten tiedonvaihto ja yhteistyö

Komissio, toimivaltaiset viranomaiset ja tulliviranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä ja vaihtavat tietoja varmistaakseen 14 artiklassa tarkoitettun riskiperusteisen lähestymistavan unionin markkinoille tuleville tai niiltä lähteille hyödykkeille ja tuotteille sekä varmistaakseen, että tarkastukset ovat tehokkaita ja suoritetaan asetuksen vaatimusten mukaisesti.

Sähköiset rajapinnat

Komissio kehittää EU:n tullialan yhdenmetyyn palveluympäristöön perustuvan sähköisen rajapinnan, jonka avulla voidaan välittää tietoja, kuten ilmoituksia ja pyyntöjä, kansallisten tullijärjestelmien ja komission perustaman ja ylläpitämän tietojärjestelmän ("rekisteri") välillä. Komissio esittää täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään täytäntöönpanojärjestelyjen yksityiskohdat ja määritellään erityisesti toimitettavat tiedot sekä niiden muoto. Täytäntöönpanosäädöksissä voidaan myös säätää, että asianmukaisen huolellisuuden vakuutukseen sisältyvistä tietystä erityisistä tiedoista, jotka ovat tarpeen valvontaa ja petosten torjuntaa, varten sekä tiedon siirrosta EU:n ja kansallisiin tullijärjestelmiin.

2.5 Maiden vertailuanalyysijärjestelmä ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Maiden arviointi

Asetusehdotuksessa ehdotetaan 27 artiklan mukaisesti otettavaksi käyttöön maiden vertailujärjestelmä. Vertailujärjestelmän avulla komissio arvioisi riskiä sille, että tuottivatko maat tai maan osat tuottavat hyödykkeitä ja tuotteita, jotka eivät ole metsäkatovapaita. Luettelo alhaisen tai suuren riskin maista tai maiden osista julkaistaan täytäntöönpanosäädöksissä. Vertailujärjestelmä auttaa toimijoita tunnistamaan matalan riskin maat. Matalan riskin maista tehtäviin hankintoihin sovelletaan yksinkertaistettuja huolellisuusvelvoitteita. Vertailujärjestelmässä kullekin maalle tai maanosalle annetaan yksi kolmesta mahdollisesta riskitasosta: alhainen, normaali tai suuri riski. Asetuksen tullessa voimaan kaikille maille määrätään riskin vakiotaso.

Arvioinnissa ehdotetaan hyödynnettäväksi seuraavia kriteereitä:

- metsäkadon ja metsien heikkenemisen taso
- maatalousmaan laajentumisen taso asianomaisia hyödykkeitä varten
- tuotannon kehitys asianomaisten tuotteiden ja hyödykkeiden osalta
- kattaako kansallisesti määritelty panos (Nationally determined contribution, NDC) YK:n ilmastomuutosta koskevaan puitesopimukseen päästöt ja poistot maataloudesta, metsätaloudesta ja maan käytöstä varmistaen, että metsäkadosta ja metsien tilan heikentymisestä johtuvat päästöt on huomioitu maan sitoumuksessa vähentää tai rajoittaa kasvihuonekaasupäästöjä
- sopimukset ja muut instrumentit, jotka on tehty kyseisen maan ja EU:n välillä koskien metsäkatoa ja metsien tilan heikentymistä ja jotka ohjaavat relevanttien hyödykkeiden ja tuotteiden osalta asetuksen ja sen tehokkaan toimeenpanon noudattamista,
- onko kyseessä olevalla maalla kansallista tai alueellista lainsäädäntöä, mukaan lukien Pariisin ilmastopöytäkirjan 5 artikla, ja käyttääkö se tehokkaita toimeenpanokeinoja välttääkseen ja rangaistakseen toimintaa, joka johtaa metsäkatoon ja metsien tilan heikentymiseen, sekä huomioiden erityisesti sanktioiden toimeenpanon riittävällä tasolla niin, että metsäkadosta ja metsien tilan heikentymisestä saatava hyöty estetään

Komissio ilmoittaa asianomaisille maille aikomuksistaan, mikäli se aikoo muuttaa arviotaan riskiluokituksesta. Lisäksi komissio antaa maille mahdollisuuden antaa vastine arvioon, johon voi sisältyä tietoja toimenpiteistä, joita maa on toteuttanut tilanteen korjaamiseksi.

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Ehdotuksessa ehdotetaan toteutettavaksi toimenpiteitä tuottajamaiden tukemiseksi. Komissio ehdottaa metsäkumppanuuksia, joilla kumppanimaita autetaan parantamaan metsähallintoa ja luomaan väestölle sosioekonomisia mahdollisuuksia kestävien arvoketjujen avulla. Yhteistyön tulee mahdollistaa laaja sidosryhmien osallistuminen.

2.6 Perustellut huolenaiheet

Luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden on oikeus esittää toimivaltaisille viranomaisille perusteltuja huolenaiheita, jos ne katsovat, että toimija tai kauppa käyvä osapuoli ei noudata asetuksen säännöksiä. Toimivaltaisten viranomaisten on arvioitava huolellisesti ja puolueettomasti perustellut huolenaiheet ja toteutettava vaadittavat toimenpiteet.

Toimivaltainen viranomainen voi artiklojen 15 ja 16 mukaisesti tehdä tarkistuksia toimijoille ja kauppa käyville, jos sillä on hallussaan asiaankuuluvia tietoja. Asetuksessa perustellulla huolella tarkoitetaan perusteltua väitettä, joka pohjautuu objektiivisiin ja todennettavissa oleviin tietoihin tämän asetuksen noudattamatta jättämisestä ja joka voi edellyttää toimivaltaisten viranomaisten puuttumista asiaan.

Lisäksi toimijoille ja kauppa käyville ehdotetaan velvoitteeksi perustellun huolenaiheen tiedoksi saatuaan ilmoittaa välittömästi sen maan asianomaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa tuote on saatettu markkinoille tai viety maasta. Perustellun huolenaiheen olemassaolo tulisi ottaa huomioon riskinarviointiperusteina.

Luonnollisilla ja oikeushenkilöillä on oikeus tutustua oikeuden tai muun julkisen elimen päätösten ja toimien tai toimimatta jättämisen oikeusperusteisiin sekä tarvittaessa panna vireille menettely päätöksen lainmukaisuuden selvittämiseksi.

2.7 Tietojärjestelmä ”rekisteri”

Ehdotuksessa edellytetään komission perustavan tietojärjestelmän, jonka avulla asianmukaisen huolellisuuden ilmoitukset luovutetaan toimivaltaisten viranomaisten käyttöön. Tietojärjestelmän vähimmäisvaatimukset vahvistetaan 31 artiklassa. Komissiolle ehdotetaan toimivaltaa antaa täytäntöönpanosäädöksillä tietojärjestelmän toimintaa koskevat säännökset.

Komissio antaa tulliviranomaisille, toimivaltaisille viranomaisille, toimijoille ja kauppa käyville pääsyn kyseiseen tietojärjestelmään asetuksen mukaisten velvoitteidensa mukaisesti. Myös laajemmalle yleisölle myönnetään pääsy tietojärjestelmän anonyymeihin tietoaisteihin.

2.8 Kertomukset

Komissio tarkastelee uudelleen asetusta ensimmäisen kerran viimeistään kahden vuoden kuluttua sen voimaantulosta ja esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, johon liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.

Kertomuksessa keskitytään erityisesti arvioimaan tarvetta ja toteutettavuutta laajentaa asetuksen soveltamisalaa muihin ekosysteemeihin, mukaan lukien maat, joilla on runsaasti hiilivarastoja ja joilla on korkea biologinen arvo, kuten ruohikkoalueet, turvemaat ja kosteikot, sekä lisätä hyödykkeitä ja/tai tuotteita asetuksen soveltamisalaa.

Komissio tarkastelee asetusta yleisesti uudelleen vähintään viiden vuoden välein ja esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, johon voidaan tarvittaessa liittää lainsäädäntöehdotus. Säännöksessä ennakoidaan myös tämän ensimmäisen tarkastelun sisältöä, johon sisältyy arvio mahdollisuudesta ottaa käyttöön uusia kaupan helpottamisvälineitä ja arvio asetuksen ensimmäisten soveltamisvuosien vaikutuksista viljelijöihin sekä tarvearvioida mahdollisesta lisäävusta kestäviin tuotantoketjuihin siirtymisessä.

Komissio suorittaa asetuksen liitteen I ensimmäisen uudelleentarkastelun viimeistään kahden vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta ja sen jälkeen säännöllisin väliajoin arvioidakseen, onko aiheellista muuttaa tai laajentaa liitteessä I lueteltuja tuotteita.

Uudelleentarkastelun jälkeen komissio voisi antaa delegoituja säädöksiä liitteen I muuttamiseksi ja uusien tuotteiden sisällyttämiseksi liitteeseen.

2.9 Delegoidut säädökset

Komissiolle ehdotetaan siirrettäväksi toimivaltaa antaa delegoituja säädöksiä 33 artiklassa säädettyin edellytyksin. Komissiolle siirrettäisiin toimivaltaa viideksi vuodeksi asetuksen voimaantulopäivästä lähtien antaa delegoituja säädöksiä liittyen artikloihin 9 artiklan 3 kohtaan, 10 artiklan 8 kohtaan ja 32 artiklan 4 kohtaan. Komissio laatii säädösvallan siirtämistä koskevan kertomuksen viimeistään kuusi kuukautta ennen tämän viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.

Lisäksi komissio voi antaa delegoituja säädöksiä 9 artiklan tietovaatimukseen liittyen lisätietojen täydentämisen osalta, jotka voivat olla tarpeen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi. Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi komissio voi myös antaa delegoituja säädöksiä 10 artiklan riskinarvioimiseen ja riskin vähentämiseen liittyen kerättävien tietojen, riskinarviointiperusteiden ja riskinhallintatoimenpiteiden osalta. Lisäksi komissio voi antaa delegoituja säädöksiä 32 artiklan arviointiin liittyen ja asetuksen liitteen I muuttamiseksi ja uusien tuotteiden sisällyttämiseksi liitteeseen. Neuvosto tai Euroopan parlamentti voivat milloin tahansa peruuttaa säädösvallan siirron.

2.10 Voimaantulo ja soveltaminen

Asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Asetuksen 3-12, 14-22, 24, 29 ja 30 artikloja sovellettaisiin 12 kuukauden kuluttua asetuksen voimaantulosta.

Asetuksen 3 –12, 14 –22, 24, 29 ja 30 artikloja sovellettaisiin 24 kuukauden kuluttua asetuksen voimaantulosta toimijoihin, jotka ovat 31.12.2020 mennessä perustettuja mikroyrityksiä, lukuun ottamatta puutavara-asetuksen (EU) 995/2010 liitteessä tarkoitettuja tuotteita.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 191–193 artikloissa vahvistetaan ja määritellään EU:n toimivalta ympäristöpolitiikan alalla. Komissio esittää ehdotuksen oikeusperustaksi SEUT 192 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan unionin toimista 191 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. SEUT 191 artiklan 1 kohdan mukaan unionin ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen: ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen, ihmisten terveyden suojeleminen, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö sekä sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, ja erityisesti ilmastonmuutoksen torjuminen.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ehdotuksella myötävaikutetaan laajasti SEUT 191 artiklan 1 kohdassa määriteltyjen unionin ympäristöpolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen ja ehdotuksen oikeusperusta on sinänsä asianmukainen. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että jatkokesittelyssä tulee erikseen oikeudellisesti arvioida SEUT 191 artiklan 1 kohdassa määriteltyjen ympäristöpolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotuksessa esitetyn sääntelyn ulottuvuutta, yksityiskohtaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta suhteessa jäsenvaltioiden toimivaltaan metsäpolitiikassa.

Suhteellisuusperiaate on vahvistettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 5(4) artiklassa. Sen mukaan unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen Euroopan unionin perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. EU-tason sääntely on komission mukaan välttämätöntä ja ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen.

SEU 5 (3) artiklan mukaan toissijaisuusperiaate soveltuu vain unionin ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan alalla. Toissijaisuusperiaatteen mukaan unioni toimii ainoastaan, jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittäväällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan paremmin saavuttaa unionin tasolla. Metsäkadon vaikutuksilla on maailmanlaajuisia haitallisia vaikutuksia, joita ei voida ratkaista pelkästään kansallisella tai paikallisella toiminnalla. Metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen syyt liittyvät sekä Euroopan unionin markkinoihin ja kulutukseen, että kansainväliseen kauppaan. Komission mukaan EU-tason toimet ovat siten toissijaisuusperiaatteen mukaisia. Lisäksi komission mukaan EU-tason lainsäädäntö mahdollistaa toimijoiden yhdenmukaisen kohtelun.

Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

4 Ehdotuksen vaikutukset

Maailman metsäkadosta 80 prosenttia aiheutuu maataloustuotannon laajentumisesta. EU:n kulutuksen osuus maailmanlaajuisesta metsäkadosta on noin 10 prosenttia. Komission arvion mukaan ehdotuksen mukaisilla toimilla vähennettäisiin vuosittaista maailmanlaajuisesta metsäkatolaa noin 72 000 hehtaaria, jolloin EU:n kulutuksen ja tuotannon aiheuttamat hiilidioksidipäästöt ilmakehään vähenisivät vähintään 31,9 miljoonalla tonnilla vuosittain. Ehdotuksella on vaikutuksia kansainväliseen kauppaan EU:n ja kolmansien maiden kesken. Ehdotus toisi sääntelyyn piiriin Suomelle taloudellisesti merkittäviä vientituotteita. Tuonnin lisäksi ehdotuksen vaikutukset heijastuvat EU:n ja kotimaan markkinoihin ja vientiin sekä yrityksiin ja maanomistajiin. Siten vaikutuksia tulee punnita myös kotimaisen tuotannon näkökulmasta.

Ehdotuksen vaikutukset kohdistuisivat maatalous- ja elintarvikesektorilla nautanlihantuotantoon sekä ehdotuksen piiriin kuuluvia raaka-aineita (kahvi, kaakao, palmuöljy, soija) hyödyntäviin kotimaisiin elintarvikevalmistajiin.

Komissio ehdottaa laajennettua asianmukaista huolellisuutta toimijoille ja kaupalle metsäkato vapaiden tuotantoketjujen varmistamiseksi, maita koskevaa riskiluokittelujärjestelmää, rekisterin perustamista sekä tehostettua valvontaa. Ehdotuksen kaikkia vaikutuksia Suomelle on tässä vaiheessa vaikea arvioida. Tämä johtuu muun muassa ehdotukseen liittyvistä avoimista kysymyksistä, kuten maakohtaisen riskinarvioinnista sekä ehdotettujen määritelmien sisällöstä, mitkä vaikuttavat maa- ja metsätalouden sekä kaupan ja teollisuuden toimijoiden vastuisiin.

Kotimaisen tuotannon osalta ehdotuksen vaikutukset kohdistuisivat nautaeläinten tuotantoon. Suomessa raivataan vuosittain metsää uudeksi peltoalaksi 2 000 – 4 000 hehtaaria. Merkittävä osa raivatusta peltoalasta liittyy lannan levitykseen ja rehuntuotantoon. Tältä osin asetusehdotus esitettyä muodossaan rajaisi mahdollisuuksia uuden peltoalan lisäämiseen.

Metsätaloudella ja siihen perustuvalla metsäteollisuudella on Suomessa huomattava taloudellinen merkitys. Ehdotuksen mukaisesti nykyisen puutavara-asetuksen mukaisen puutavaran laillisuusvaatimuksen ohella puunkorjuun menetelmät tulisivat tarkastelun piiriin. Ehdotettua metsien tilan heikkenemisen tarkastelua ja sen vaikutuksia metsien hoitoon ja käyttöön on myös tarpeen arvioida suhteessa komission muihin metsiä koskeviin ehdotuksiin kokonaisvaikutusten arvioimiseksi.

Ehdotus lisäisi toimijoiden sekä suurien kauppaa käyvien tahojen vastuuta metsäkatovapaiden tuotantoketjujen varmistamiseksi. Hallinnollisen taakan ja kustannusten lisääntymiseen vaikuttavat toimijoiden jo käytössä olevat tuotantoketjua koskevat käytännöt. Komission mukaan kertaluonteiset kustannukset ovat 5 000-90 000 euroa vuodessa yhtä toimijaa kohti riippuen yrityksen toimitusketjujen monimutkaisuudesta ja metsäkatoon liittyvästä riskistä. Toistuvat kustannukset olisivat tämän jälkeen 158–2 354 miljoonaa euroa vuodessa.

Ehdotukseen sisältyy toimijan velvollisuus kerätä tietoa, joka mahdollistaa alkuperän todentamisen, mukaan lukien maantieteelliset koordinaatit maa-alueista, joilla kyseiset hyödykkeet tai tuotteet on tuotettu. Vaatimus alkuperätiedon tarkkuudesta, jäljitettävyydestä sekä velvoitteesta antaa alkuperää koskevaa tietoa tuotantoketjun muille tahoille voi osoittautua haasteelliseksi ja sen arvioidaan lisäävän toimijoiden kustannuksia.

Ehdotuksessa lueteltujen hyödykkeiden ja tavaroiden vienti Suomesta oli arvoltaan 6,7 miljardia euroa vuonna 2019, mikä tarkoittaa noin 10 prosenttia Suomen tavaraviennistä. Ulkokaupan (ei sisällä vientiä muihin EU-jäsenvaltioihin) vientiin suhteutettuna luku on 23 prosenttia johdun ensisijaisesti metsäteollisuuden roolista Suomen tavaraviennissä. Metsäteollisuuden tavaroiden (paperi, puu, sellu) osuus asetusehdotuksen tavaralistasta on 98 prosenttia. Listattujen tavaroiden viennin kohdemaista merkittävin on Kiina 17 prosentin osuudella ennen Britanniaa (14 %) ja Yhdysvaltoja (12 %). Viennin kohdemaiden joukko on kuitenkin melko laaja.

Suomen tuonnin näkökulmasta asetusehdotuksen tavaralista koskee noin 1,1 miljardin euron arvoista tuontia. Tämä on Suomen tavaratuonnista kaiken kaikkiaan 1,6 prosenttia. Ulkokaupan (ei sisällä vientiä muihin EU-jäsenvaltioihin) tavaratuonnista on 3,8 prosenttia. Myös tuonnissa korostuu metsäteollisuuden rooli. Metsäteollisuusyritykset tuovat raaka-aineksi niin puuhaketta, raakapuuta kuin sahatavaraa erityisesti Venäjältä. Vuonna 2020 tuontipuun osuus Suomen metsäteollisuuden puunkäytöstä oli 19 prosenttia. Suomeen tuotiin yhteensä 12,6 miljoonaa kuutiometriä kuorellista raakapuuta. Tästä 76 prosenttia oli peräisin Venäjältä. Valtaosa tästä on selluteollisuudelle menevää koivukuitupuuta ja havuhaketta.

Muita merkittäviä tuontitavaroita ovat kahvi, jota tuodaan erityisesti Brasiliasta ja Kolumbiasta, sekä sellu, jonka merkittävin alkuperämaa on Brasilia.

Venäjän osuus asetusehdotuksessa listattujen tavaroiden tuonnista on 49 prosenttia ja Brasilian 24 prosenttia. Kolmanneksi suurin osuus on Kolumbian 4 prosenttia (kahvi), ennen Kiinaa (3 %) ja Britanniaa (3 %). Ennen komission ehdottaman riskiluokittelun valmistumista ei voida täysin ottaa kantaa siihen, minkä verran Suomen tuonnista tai viennistä olisi peräisin nimenomaisilta metsäkatoriskin alueilta.

Asetusehdotuksessa esitetyt tarkastusmäärät tuontia ja kotimaan tuotantoa koskevien tarkastusten osalta vaativat merkittävää resurssia. Komission arvion mukaan jäsenvaltioiden viranomaisien kustannukset olisivat noin 18 miljoonaa euroa vuodessa kaikissa jäsenvaltioissa yhteensä. Oman viranomaisemme arvion mukaan esitetyllä viiden prosentin tarkastusmäärällä vaadittavat henkilöresurssit kasvaisivat nykyisten puutavara-asetuksen ja FLEGT-lisenssijärjestelmän tarkastusten nykytasosta, joka on kaksi henkilötyövuotta, tasolle 14–15 henkilötyövuotta. Lopulta

hallinnollisen taakan sekä tarkastusten vaatimaan resurssitarpeeseen vaikuttaa myös se, mille riskitasolle Suomi sekä Suomelle merkittävät kauppakumppanimaat tulisivat sijoittumaan maakohtaisen riskinarviointijärjestelmän perusteella.

Ehdotuksen toteuttamisesta johtuviin toimenpiteisiin liittyvistä resursseista linjataan normaaliin tapaan julkisen talouden suunnitelmia ja valtion talousarvioita koskevin päätöksin ja toimenpiteitä toteutetaan käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Ehdotuksella olisi vaikutuksia myös kansalliseen lainsäädäntöön. Alustavan tarkastelun perusteella ehdotuksella olisi vaikutuksia ainakin puu- ja rikoslainsäädäntöön. Toteutuessaan asetuksella kumottaisiin ja se korvaisi EU:n puutavara-asetuksen (EU) N:o 995/2010). EU:n puutavara-asetus on pantu Suomessa täytäntöön lailla puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta (897/2013), joka tulisi kumota ehdotuksen voimaantulon myötä. Myös rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 b:ssä säädetty rangaistus puutavararikoksesta tulisi kumota.

Myös rikoslainsäädännön osalta ehdotus sisältää kansalliselle rikoslainsäädännölle tuntematonta sääntelyä ja näin ollen aiheuttaisi muutostarpeita kansallisen rikoslainsäädäntöön. Ehdotuksen 23 artiklassa esitetyt rangaistusseuraamukset, toimijoiden tai kauppaa käyvien vuosittaiseen liikevaihtoon suhteutettava sakko, ehdotetut menettämisseuraamukset sekä hankintamennettelyistä väliaikaisesti pois sulkeminen rikosoikeudellisena seuraamuksena eivät ole yhdenmukaisia voimassa olevan rikosoikeudellisen sääntelyn kanssa ja näin ollen toteutuessaan aiheuttaisivat muutoksia lainsäädäntöön.

5 Ahvenanmaan toimivalta

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä. Itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 15 ja 18 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maa- ja metsätaloutta sekä maatalousmaan, metsämaan ja kalastusvesien tuotantokyvyn ylläpitämistä. Itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta myös asioissa, jotka koskevat teon rangaistavaksi säättämistä ja rangaistuksen määrää, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Itsehallintolain 27 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaan valtakunnalla on kuitenkin lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ulkomaankauppaa. Itsehallintolain 59 b §:n mukaan maakunnan ja valtakunnan välinen toimivallan jako säilyy myös yhteisön oikeuden täytäntöönpanossa.

6 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Neuvostossa ehdotuksen käsittely alkaa vuoden 2022 alussa. Käsittely tapahtuu ympäristöneuvoston alaisuuteen perustettavassa väliaikaisessa nk. ad hoc -työryhmässä. Lisäksi työn edistymisestä raportoidaan säännöllisesti myös maatalous- ja kalastusneuvostolle.

7 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Komission ehdotus esiteltiin maatalous- ja elintarvikejaostolle (EU18), metsäjaostolle (EU14) ja ympäristöjaostolle (EU) laajojen kokoonpanojen yhteiskokouksessa 8. päivänä joulukuuta 2021.

U-kirjelmän luonnos käsiteltiin maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18), metsäjaoston (EU14) ja ympäristöjaoston (EU23) kirjallisessa menettelyssä 20.- 24. tammikuuta 2022.

EU-ministerivaliokunnan käsittely oli 4. päivänä helmikuuta 2022.

8 Valtioneuvoston kanta

8.1 Yleiset osiot

Maa- ja metsätalouden metsäkato on keskeinen ilmastonmuutosta ja luontokatoa lisäävä tekijä. Metsäkadon torjunta edistää Pariisin sopimuksen mukaisen 1,5 asteen hillintätavoitetta sekä luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevia tavoitteita. Suomi on sitoutunut tavoitteeseen pysäyttää maailmanlaajuinen metsäkato vuoteen 2030 mennessä. Nykytoimin metsäkatoa ei ole onnistuttu pysäyttämään, joten lisätoimet ovat tarpeen. Maailmanlaajuisen metsäkadon vähentämiseksi ja torjumiseksi on edistettävä monenkeskisiä toimia sekä vahvistettava olemassa olevaa kansainvälistä yhteistyötä.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen tärkeiden tavoitteiden saavuttamiseksi käytettävien keinojen tulee olla tavoitteisiin nähden tehokkaita. Ehdotuksen käsittelyssä on keskeistä tarkastella kattavasti toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta, oikeasuhtaisuutta sekä kustannuksia ja hallinnollista taakkaa suhteessa tavoitteisiin sekä pyrkiä perusteettoman hallinnollisen taakan ehkäisemiseen.

Suomessa ehdotuksen vaikutukset kohdistuisivat maatalous- ja elintarvikesektorilla naudanlihantuotantoon. Vaikutukset ulottuisivat tuonnin lisäksi kotimaiseen tuotantoon ja vientiin sekä näin ollen kansallisiin toimijoihin eri tasoilla yksityiset maanomistajat, yritykset, kaupat, hallinto sekä kuluttajat mukaan lukien. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotetun sääntelyn aiheuttamaa yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa tulee pyrkiä kohtuullistamaan, erityisesti pienten yritysten osalta.

Metsien tilan heikkenemisen osalta tarkastelu koskee puutuotteita, joiden suhteen on varmistettava siitä, ettei korjuutoiminta aiheuta metsien tilan heikkenemistä. Sääntely vaikuttaa siten metsätalouden koko arvoketjuun. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen tulee olla johdonmukainen suhteessa EU:n muihin metsiä koskeviin aloitteisiin sekä olemassa olevaan sääntelyyn. Metsien kestävällä hoidolla ja käytöllä sekä maatalouden kestäväillä ruokaketjuilla on merkittävä positiivinen metsäkatoa ehkäisevä rooli. Metsäpinta-alan säilymiseksi on tärkeää, että metsistä saatavat monipuoliset ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset hyödyt tunnustetaan ja arvotetaan kansallisesti ja maailmanlaajuisesti.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksella luotavan metsäkatoa ehkäisevän järjestelmän ja sen käytännön toimeenpanon tulee olla Maailman kauppajärjestön (World Trade Organization, WTO) sääntöjen mukaisia. Valtioneuvosto pitää kansallisen kohtelun periaatteen toteutumisen kannalta olennaisena, että järjestelmä kohtelee tasapuolisesti niin EU:n toimijoita kuin EU:n ulkopuolisia toimijoita. Valtioneuvosto katsoo, ettei järjestelmällä tule rajoittaa kauppaa enempää kuin on välttämätöntä metsäkadon torjumiseksi ja vähentämiseksi. Asetuksen maa-kohtaista riskinarviointia koskevan vertailujärjestelmän kriteerien tulee olla mahdollisimman objektiiviset ja läpinäkyvät sekä ottaa huomioon kansainvälisesti hyväksytyt määritelmät. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että järjestelmää toimeenpannaan tavalla, joka ei johda kauppakumppanien perusteettomaan syrjintään tai peiteltyihin kaupan esteisiin.

Valtioneuvosto kannattaa kehitysyhteistyön vahvistamista ja on sitoutunut metsäkadon pysäyttämiseen ja heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamiseen maailmanlaajuisesti sekä tuotteiden toimitusketjujen läpinäkyvyyden lisäämiseen haitallisten vaikutusten vähentämiseksi. Valtioneuvosto korostaa pitkäjänteisen työn tärkeyttä globaalin metsäkadon ehkäisemiseksi ja metsien kestävä hoidon ja käytön edistämiseksi.

8.2 Yleiset säännökset

Valtioneuvosto kannattaa ehdotettujen hyödykkeiden sisällyttämistä tarkasteluun (soija, palmuöljy, nautakarja, kaakao, kahvi ja puu). Näiden tuotannot ovat maailmanlaajuisesti merkittävimpiä metsäkadon aiheuttajia. Valtioneuvosto katsoo, että tässä vaiheessa ehdotettu tuotekattavuus on perusteltu ja sen mahdollista laajentamista tulisi tarkastella tutkitun tiedon sekä myöhemmin toimeenpanossa kertyvän osaamisen perusteella. Komissio on vaikutusanalyysissään tarkastellut muun muassa kumia ja maissia. Ekosysteemien osalta jatkovalmistelussa tulisi arvioida esimerkiksi ruohikko- ja savannialueiden sisällyttämistä sääntelyn piiriin.

Metsäkadon torjunta

Komissio ehdottaa toimijoille velvoitetta metsäkatovapaiden tuotantoketjujen varmistamiseksi. Velvoite sisältäisi sekä metsäkatoa että metsien tilan heikkenemistä koskevan tarkastelun.

Suomi tukee tavoitetta vähentää pellonraivausta ja pyrkii siihen kansallisesti. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että asetusehdotus ei ole synerginen yhteisen maatalouspolitiikan säädösten kanssa. Ehdotuksessa kielletään naudanlihan markkinoille pääsy, jos sen tuotanto on aiheuttanut metsäkatoa. Suomi on pitänyt esillä ongelmaa siitä, että yhteisen maatalouspolitiikan säädöksissä metsästä raivattua maatalousmaata ei kuitenkaan voida rajata tiettyjen EU:n rahoittamien suorien tukien ulkopuolelle.

Ehdotuksessa metsäkadolla tarkoitetaan metsän muuttamista maatalouskäyttöön. Ehdotuksen mukaan metsästä 31.12.2020 jälkeen raivatulta pellolla tuotettua rehua ei voisi käyttää naudanlihan tuotantoon eikä nautakarjasta saatavia lihaa tai nahkoja saisi asettaa EU:n markkinoille tai vientiin. Valtioneuvosto katsoo, että pellonraivauksille taannehtivasti asetettu takaraja, joka ulottuisi ehdotuksen julkaisun ajankohtaa huomattavasti pidemmälle on ongelmallinen lainsäädännön ennakoitavuuden sekä oikeusvarmuuden näkökulmasta. Takarajan asettaminen edellä kuvatusti tarkoittaisi myös merkittävää rajoitusta omaisuusuojaan (Perustuslain 15 §) ja elinkeinovapauteen (Perustuslain 18 §). Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että pellonraivausten takarajasta säädetään ehdotuksessa Suomen perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset täyttävällä ja suomalaiseseen oikeusjärjestelmään soveltuvalla tavalla. Valtioneuvosto katsookin, että pellonraivausta koskeva takaraja tulisi asettaa aikaisintaan vuoden 2021 loppuun, jolloin ehdotus julkaistiin ja josta lähtien toimijat ovat aikaisintaan voineet ylipäätään olla tietoisia sääntelystä ja pyrkiä noudattamaan sitä. Toimijan vastuun tulee olla ajallisesti selvärajainen myös esimerkiksi yksittäisen hankinnan jälkeen.

Suomessa monet peltolohkot ovat epäsäännöllisen muotoisia. Niiden muodon muuttaminen käytännöllisemmäksi, mikä saattaa johtaa vähäiseen pellonraivaukseen, olisi perusteltua maatalarakenteen kehittämiseksi jatkossakin.

Metsien tilan heikkeneminen

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU-lainsäädäntöä kehitetään metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen minimoimiseksi. Näin on toimittukin puun laillisuuden tarkastelun ja bioenergiaksi päätyvän puun osalta.

EU-selonteossa otetun linjan mukaisesti valtioneuvosto korostaa, että metsäteollisuus on Suomelle tärkeä, ja sen merkitys voi edelleen vahvistua uusien, fossiilisia korvaavien tuotteiden ja raaka-aineiden myötä. Suomi edistää kestävä biotalouden mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen torjunnassa. Metsien käytössä on myös huomioitava biodiversiteettikadon torjumisen vaatimukset.

Valtioneuvosto katsoo, että metsien tilan heikkenemistä koskevan kokonaisuuden osalta ehdotus sisältää monia ongelmallisia avoimia kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi hallinnolliseen taakkaan sekä määritelmien yltäosoisuuteen. Kokonaisuuteen liittyy myös useita avoimia kysymyksiä reilun sääntöperustaisen kauppapolitiikan ja kilpailuneutraliteetin näkökulmasta.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että nykymuotoisena ehdotus saattaa metsien tilan heikkenemisen määrittelyn osalta vaikuttaa metsätalouden menetelmiin, jotka kuuluvat kansallisen toimivallan piiriin. Valtioneuvosto katsoo, että metsien tilan heikkenemisen tarkastelun ja kestävien hakkuuoperaatioiden määrittelyn sisällyttäminen ehdotukseen käytännössä tarkoittaisi EU:n kestävien hakkuuiden kriteeristöä, joka koskisi myös kaikkea Suomessa harjoitettavaa metsätaloutta ja sillä säänneltäisiin puutavaran markkinakelpoisuutta. Valtioneuvosto katsoo, että EU-tasolla tulee välttää kestävän metsätalouden yksityiskohtaista sääntelyä ja kunnioittaa perussopimuksissa säädettyä toimivallan jakoa. EU:n perussopimuksissa ei ole määritelty oikeusperustaa EU:n yhteiselle metsäpolitiikalle. EU:lla on kuitenkin toimivaltaa ympäristö-, maatalous- ja energiasektoreilla, jotka joko suoraan tai välillisesti vaikuttavat metsiin. Valtioneuvoston EU-selonteossa otetun kannan mukaisesti metsäpolitiikan tulee olla jatkossakin kansallisen toimivallan piirissä, koska jäsenvaltiot ja niiden metsiä koskevat olosuhteet ovat hyvin erilaisia. Tästä periaatteesta on myös tämän ehdotuksen osalta pidettävä kiinni.

Edellä esitetyn perusteella valtioneuvosto katsoo, että metsien tilan heikkenemisen tarkasteluun liittyy suurta epävarmuutta, riskejä sekä hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä vaikuttaa ehdotuksen jatkoneuvotteluissa siten, että metsien tilan määritelmästä tulisi mahdollisimman selkeä ja toimeenpanokelpoinen ottaen huomioon monenvälisen kansainvälisen yhteistyön ja ilman, että sillä yksityiskohtaisesti puututtaisiin kansallisen toimivallan piiriin kuuluviin metsätalouden menetelmiin. Valtioneuvostolla on valmius ottaa tarkempia kantoja aiheeseen neuvotteluiden edetessä ja neuvottelutilanteen tarkentuessa. Suomi määrittelee lopullisen kantansa metsien tilan heikkenemisen tarkasteluun osana asetusehdotuksesta saavutettavaa kokonaisratkaisua ja Suomen kokonaisuutta.

8.3 Toimijoiden ja kauppaa käyvien velvollisuudet

Vastuu metsäkatovapaista tuotantoketjuista on toimijoilla. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksessa on luotava selkeät ja oikeasuhtaiset toimijan velvollisuudet, mukaan lukien kauppaa käyvien vastuut, kilpailulainsäädäntö ja liikesalaisuudet huomioon ottaen. Asetuksen on kyettävä turvaamaan toimijoiden yhdenvertainen kohtelu.

Ehdotukseen sisältyy toimijan velvollisuus kerätä tietoa, joka mahdollistaa tuotteen alkuperän todentamisen, mukaan lukien maantieteelliset koordinaatit maa-alueista, joilla kyseiset hyödykkeet tai tuotteet on tuotettu. Valtioneuvosto katsoo, että alkuperäjäljitettävyyden tietovaatimusta on tarkasteltava myös toteutettavuuden sekä reilun kilpailun periaatteiden näkökulmasta käsittelyn yhteydessä. Valtioneuvosto katsoo, että huolellisuusvelvoitteen toteuttamisessa sertifiointijärjestelmiä voi käyttää tukevinä toimina, mutta sertifiointien kautta ei ole mahdollista siirtää huolellisuusvelvoitetta kolmannelle osapuolelle.

8.4 Jäsenvaltioiden ja toimivaltaisten viranomaisten velvollisuudet

Ehdotuksen mukaan tarkastusten tulisi kattaa vuosittain viisi prosenttia markkinoille saatavista tai vientiä harjoittavista toimijoista, sekä viisi prosenttia kunkin markkinoille saatettavan tai markkinoilta vietävän hyödykkeen määrästä. Korkean riskin maiden kohdalla toteutettaisiin artiklan 20 mukaisia tehostetun valvonnan periaatteita, jolloin vastaavat tarkastusmäärät olisivat 15 prosenttia. Valtioneuvosto pitää ehdotettuja tarkastustasoja korkeina ja ne vaativat paljon

resursseja. Valtioneuvosto katsoo tehokkaan valvonnan olevan kustannustehokkaammin saavutettavissa riskiperusteisesti kohdistettujen tarkastuksen kuin ennalta määritettyjen tarkastusmäärien avulla. Asian käsittelyssä tulee pyrkiä siihen, että viranomaisille kohdentuvat uudet tehtävät ovat oikeasuhtaisia ja perusteltuja tavoitteisiin nähden.

Ehdotuksen mukaan komissio voi antaa delegeoituja säädöksiä 10 artiklan 2, 4 ja 6 kohtien täydentämiseksi kerättävien asiaankuuluvien tietojen, riskinarviointiperusteiden ja riskinhallinta-toimenpiteiden osalta. Valtioneuvosto katsoo, että asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi määritetyt toimet tulisi vahvistaa mahdollisimman pitkälle jo asetusehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että asetus muodostaa sääntelykehiksen, jonka ulottuvuutta on mahdollista muuttaa delegeoitujen ja täytäntöönpanosäädösten avulla. Jatkovalmistelussa on huolehdittava, että komissiolle annettavat valtuudet ovat oikeasuhtaisia, tarkoitukseenmukaisia, selkeitä ja tarkasti rajattuja. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että säädös- ja täytäntöönpanovaltaa ei voida kuitenkaan siirtää komissiolle säädöksen keskeisten osien osalta.

8.5 Menettelyt koskien unionin markkinoille tulevia tai niiltä lähteviä hyödykkeitä ja tuotteita

Valtioneuvosto pitää hyvänä komission ehdotusta EU:n tullialan yhdenmuettyä palveluympäristöä hyödyntävästä valvontajärjestelmästä. Valtioneuvosto korostaa, että asetuksen toimeenpano voidaan käynnistää vasta, kun tietojärjestelmät ovat toimintavalmiina.

8.6 Maiden vertailuanalyysijärjestelmä ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Asetusehdotuksessa ehdotetaan 27 artiklan mukaisesti otettavaksi käyttöön maiden vertailujärjestelmä. Valtioneuvosto katsoo, että vertailujärjestelmän ja siihen sisältyvien kriteerien tulee tukea toimijoiden ja kauppaa käyvien tasapuolista kohtelua maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Vertailujärjestelmän yhteydessä on myös tarpeen tarkastella kansainvälisen kaupan sääntöjen toteutumista mahdollisten kaupanesteiden välttämiseksi sekä EU:n ja sen jäsenvaltioiden kansainvälisten velvoitteiden noudattamiseksi.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksessa kuvattua maita koskevaa vertailuanalyysijärjestelmän menetelmää tulee kehittää ja tarkentaa. Ehdotuksessa tulee varmistaa, että riskinarvioinnissa hyödynnettävä tieto ja riskinarviointiin käytettävät kriteerit mahdollistavat avoimen ja objektiivisen riskiluokituksen tason määrittelyn. Metsäkatoa koskevassa tarkastelussa tulee myös pyrkiä kokonaisvaltaisesti huomioimaan valtion metsäkatoa ehkäisevät toimenpiteet.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotusta luonnollisten tai oikeushenkilöiden oikeudesta esittää perusteltuja huolenaiheita toimivaltaisille viranomaisille tulee jatkovalmistelussa tarkastella kaupankäynnin sujuvuuden ja tuotteiden toimitusvarmuuden näkökulmasta.

8.7 Tietojärjestelmä eli ”Rekisteri”

Ehdotuksessa edellytetään komissiota perustamaan tietojärjestelmä eli rekisteri, jonka avulla asianmukaisen huolellisuuden ilmoitukset luovutetaan toimivaltaisten viranomaisten käyttöön. Valtioneuvosto pitää perusteltuna tietojärjestelmän perustamista ja korostaa sitä, että järjestelmän tulee edistää asiakirjojen kustannustehokasta käsittelyä eikä sillä tule kohtuuttomasti lisätä toimijoiden hallinnollista työtä. Rekisterin tulee olla toimintavalmis asetuksen toimeenpanon käynnistyessä.

8.8 Arvioinnit/kertomukset

Valtioneuvosto kannattaa ehdotettua asetuksen toimeenpanon säännönmukaista arviointia. Valtioneuvosto on kuitenkin valmis lykkäämään ensimmäisen arvioinnin ajankohtaa, jotta toimeenpanosta saadaan lisää kokemusta.

8.9 Komission toimivaltaan liittyvät kannat koskien 9, 10 ja 32 artiklaa

Valtioneuvosto katsoo, että kaikki asetuksen tulkintaan olennaisesti vaikuttavat seikat, kuten toimijoiden velvollisuuksiin liittyvät säännökset, tulisi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää itse asetukseen. Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotukseen sisältyvien valtuutussäännösten tulee olla selkeitä ja tarkkarajaisia. Ehdotuksen 9 artiklan 3 kohtaan, 10 artiklan 8 kohtaan sekä 32 artiklan 4 kohtaan liittyy toisaalta toimijoiden oikeusturvaan koskevia kysymyksiä, jonka vuoksi valtioneuvosto katsoo, että niiden asianmukaisuutta sekä mahdollisuutta määrittelyyn asetuksen yhteydessä tulee arvioida kuitenkin vielä tarkemmin asetusehdotuksen jatkokesittelyssä.